

Innoirea

apare la 1 și 15 ale fiecărei luni.

Director: TIBERIU VUIA

Semn, de unde pornim

1099

Pornim întru realizarea unei idei pe care o socotim scumpă multor inimi românești. Ne luăm o sarcină care nu trebuie să se razime pe umerii unora numai; ea se cere împărțită între toți cari se mărturisesc întru credința spiritualității.

Vremurile ne sunt potrivnice: acesta ne este un îndemn mai mult. Epoca noastră stă sub crugul unor devize economice, de nevoi acute și de ținte materiale. De aci o delăsare a inteligenței, o răvășire a sensibilității o întoarcere pe loc, monotona și obsedantă.

Ci, noi căutăm un ideal: idealul moral și spiritual. Zădăriți de clamoarea epocii, încinși în frământarea acestui leat, privim totuși spre lumina unor faruri ce luminează cât veacurile și țin deapururi.

Sub semnul acesta, linia programului nostru se va desemna, pas cu pas, pe măsură ce vom înainta.

Atitudinea noastră va fi cea dată de împrejurări și locuri.

Vom face și literatură, ceea ce nu trebuie să sperie pe oamenii de bun simț: nu va fi literatura vremii. Vom spune și cuvinte ce caută drumuri în toate direcțiile spre cari spiritul omenesc este râvnitor.

Vrem să fim interpretul unui colț de țară. Dela tivitura albastră a Dunării până dincolo de coama semeață a Munților Apuseni, dealungul țărășelilor din margine de țară și până în inima Severinului, isvor de ape limpezi, așa ne delimităm topografic. Ne căutăm în culorile și liniile de aci, în luminile și cărările, în munții și umbrele acestea. Cerul, apele, și pământul ne hotărnicesc și ne îndrumă.

Spiritual, vrem să fim ai zilei de mâine; ai generației care se ridică.

Privim în urma noastră, la epoca eroică a atâtor generații cari s'au sacrificat: pe măsura în care ne pătrundem de disciplina acelor vieți trăite în slujba unor imponderabile ce se cheamă limbă, credință și nădejdi de neam, în aceiași măsură ne obosește privirea în cântărirea celor de aci: fapte și lucruri, de-o zi.

Este firesc, să vrem ziua de mâine, a celor cari închid în ei virtualități și promisiuni. În sufletul celor cari vin din urmă vrem să găsim înțelegerea câtă trebuie lucrului nostru, iar căutării lor le-o dăm noi, de aci.

Pentru cei cari viața are o semnificație spirituală,

Pentru cei cari cred în realitățile românești,

In sfârșit pentru conștiința noastră căreia îi datorăm răspuns la un apel intim, am inițiat această revistă:

Chemare pentru toate sufletele,

Ritm pentru toate inimile.

INNOIREA

VERSURI

de Aron Cotruș

Se duce cu necazurile lui...

se duce cu necazurile lui..
vinde-și-ar trupul și n'are cui..
vinde-și-ar sufletul și n'are cui..

ca o apă tinereța-i sprintenă s'a dus..
patroni filhari ca pe-aicea nu-s..
trîntori grași ca pe-aicea nu-s..

gînd năprasnic, inimă grea, —
robia asta cruntă, mișea,
ținea-va pîn' la capătul lumii așa?!..

Minerule te scoală!...

mînerule, te scoală,
dă mi mîna ta de smoală
și uită-te, uită-te bine,
la mîna mea goală,
la mine:...

din ale veacului mine
de strîmbătăț, de păcate,
ies dîrz, încrunțat ca și tine..
aceeași năpastă ne bate.
mînerule, frate!..

Din volumul „Minerii“ apărut de curînd.

Innoire

*Cu sufletul scos din iarna 'ncercărilor grele
— Convalescent din boală grea —
Mă 'ntind mlădiță spre soarele
Primăverii cu clopoței și albăstrele
In părul umed de topită nea.
Și strig!
Imi strig bucuria, sevă, ce cald se urcă prin mine.
Și-mi aprinde privirile săgeți de lumină
Și-mi încoardă mușchii arc,
Și-mi întinde brațele țarc.
Pentru dragostea lumii mele nouă,
In două
Mi-am rupt viața-mi de jar.
Trecutul l-am dat ciorilor dar
Iar acum mugurii sufletului nou
Cu puteri de zimbru moldovenesc
Spre veac nou
Cu sufletu-mi cald îi încălzesc.*

Marcel Olinescu

R. Ladea: țăran din Banat

Drumuri de lumină

I

Sus pe frunți de dealuri
Freamătă gorunii —
Drum spre idealuri
Tae cornul Lunii.

II

Clopotele cântă
Vis de-albastră zare;
Pe cărare sfântă,
Sue Carul Mare.

III

Trec spre urna morții
Drumuri de lumină;
In năvodul morții,
Ingerii se 'nchină..

Gh. Moțu

Revista politică, socială și artistică

INNOIREA

apare la 1 și 15 ale fiecărei luni.

Director: TIBERIU DULĂ.

Abonamente: pe 1 an 200.— lei, — pentru
instituții 1000.— lei. Abonament de
sprijin 500.— lei.

Un exemplar lei 5.—

Redacția și administrația:

Brad, Str. Brătianu 4. Et. I. Tel. 21-45

Timișoara, III. Str. Aurelianus 3.

București, Sfr. N. Teclu 12.

Paratrăznetul

Nu se cunoaște un simbol mai potrivit pentru destinul românesc, aici la răspântia geografică dintre două lumi, decât paratrăznetul. Căci, într'adevăr, stâncos trebuie să fie un neam ca să reziste în furtune de peste veacuri, când în el s'au descărcat — ca'n baioneta cerurilor — toate năvălirile din orient spre occident și aspirațiile occidentului spre orient. Aceste fulgere ale aspirațiilor și patimilor dintre două lumi, au fixat caracterele tăioase, în virtutea cărora un popor poate viețui în aceste răspântii. Străfulgerările năprasnice pe care le-a cunoscut existența românească de până acum, și cari își păstrează sensurile până va fi vremea vreme, au plăsmuit spiritul de jertfă și puterea dărză cari trebuiau încarnate aci.

Așa s'a născut minunea cultului Zamolxean. Nu ca o floare a hartzului, ci ca un imperativ geografic și istoric al destinului. Așa s'a înstăpănit aici mai măreț ca oriunde legenda Meșterului Manole.

Sub furtuna permanentizată s'a petrecut cununia dintre cer și pământ, împăcarea dintre viață și moarte, din „Miorița“ nunții cozmice. La fel se explică faptul că chiar copilăria acestui popor n'a fost alintată de „scufițe roșii“, de copii purtați de lebede prin țări de vis, ci și a ales până și din lumea basmelor figuri puternice, ca Strâmbă Lemne, Sfarmă-Peatră, și un Făt Frumos nu ca cel din țara păpușilor ci un muntos care-ți asvârlă zmeii până 'nori și-i scufundă în pământ.

Nu sunt acestea contururi de basme pentru copii ci sunt simbolurile de jertfă și putere ale unui neam cu destin de paratrăznet.

* * *

Scriem acestea pentru două măhniri și o nădejde:

1. De multă vreme împrumutăm numai mucuri de valori străine. Se încearcă să ni-se facă o educație a lașității și a tănjiilor pe speculații diplomatice; uitându-se că nu în virtutea acestora am răzbătut furtuna vremurilor. Nu ne-am pregătit viața așa cum ni-e destinul. Și am uitat că greșelile se răzbuună.

2. Ne tărâm cu lipsă de mândrie dela „poarta“ Constantinopolului la poarta băncilor jidovimii din Paris și aceasta fără nici o cutremurare. Confundăm minunatul și fraternal popor francez cu vermina izraelită

care-l roade. Nu ne realizăm în istorie ca să nu supărăm „Apusul“. Ne simțim până la imbecilitate tributari „occidentului“ și marilor „aliați“, deși toată istoria ne a găsit neschimbați în garda de apărare a păcii din fața tuturor năvălitorilor. Un popor care a trăit în permanență cu arcurile încordate, care pentru pacea lumii a trăit în permanentă stare de mobilizare; un

popor care veacuri întregi și a stins viața sub scut de războinici și acum în urmă a înfipt deodată în pământ mii de cruci, trăește umil și în lașitate. Arderi pe ruguri, spintecări de brâncoveni, sfânta treime românească cu oase frânte pe roată, ca să se audă deapururi în timpanele sensibilității românești, abator uman de război mondial, — încât după atâtea jertfe, numai evangheliști îi

Mistică bănețeană

Păpăruga

*O țigană cortorară,
puie'n ea de pui de cioară,
s'a 'mbrăcat cu tuși de boz; —
scoici și bani ș'a prins în cosi,
ghiocei pe la cercei,
cu purdeii'n jurul ei,
măndre - solomăndre'n fugă,
joacă'n arșiță și'ndrugă:*

*Păpărugă — rugă,
nu-i apă'n borugă,
nici în râu nu-i apă,
turma când s'adapă*

* * *

*Mii de ani, o 'ndeamnă 'n sânge, —
goală, coapsa plină 'și frânge
și ursita ei ursină,
lutului în lut și-o 'nchină.
Brună frunză arsă 'n brumă,
datinile 'n sat o 'ndrumă,
trușu 'n vedre să-l înmoaie,
udă, 'n soare să-l îndoiaie:*

*Duduloaie — loaie,
dă-ne, Doamne, ploaie,
ploiță curată,
pentru lumea toată.*

C. Miu—Lerca

*) Din Volumul „Băuțe“ — sub tipar.

lipsesc unui neam ca să-i cânte golgotele! Și totuși acest neam nu și a adunat încă toată mândria ca să strige să se audă: ce s'ar fi ales din bogățiile, din pacea occidentului, cum s'ar fi realizat cultura acelei occident dacă nu era aici la răspântie de lumi „paratrăznetul“ românesc?!

3. Acum însă apar oameni noi, cari reînnoiesc mișcarea unui neam întreg, cari ne realizează restaurația

integrală în destinele neamului românesc și tălăzuirile acestui destin, manifestate în duh zamolxean și constructivitate romană, pregătesc o mareschimbare la față a țării românești.

...Oamenii noi încep să fie „mulți ca și cucuruzul brazilor“.

Și poate că nu peste mult un alt Căpitan va striga: „Gata-mă“ și dacă i-se va răspunde „gata“ vom auzi acel mântuitor: „no hai“!

C. Stoicănescu

Ecce Hungaria.

„Descoperirile“ lui Féja Gheza

— Câteva date și păreri despre românii din județele Bichiș și Cenad —

La intervenția marelui edituri bu-dapestane „Athenaeum“, zece scriitori din tânăra generație a Ungariei: Ivan Boldizsár, Iuliu Illés, Ion Kodolányi Ladislau Németh, Zoltán Szabó, Iuliu Ortutay, Eugen Erdős, Emeric Kovács, Francisc Erdei și Féja Gheza, și-au luat sarcina să-și cutreiere țara de-alungul și de-alături, pentru a se lămuri, la fața locului asupra marilor probleme existențiale ale poporului maghiar, cari sunt — după propria lor mărturisire — mai puțin cunoscute decât pustiul Africii, culmile munților asiatici sau pădurile seculare ale Americii. Rezultatele acestei expediții panonice vor fi publicate într-o serie de zece volume. „Un colț de furtună“ de Féja Gheza și „Nisip fugar“ de Francisc Erdei¹⁾. Primul volum se ocupă de pământul și populația din câmpia de jos a Tisei, iar al doilea de pământul și populația dintre Dunăre și Tisa.

Cronicari fideli ai evenimentelor mai de seamă de dincolo de Tisa, ne propunem să ținem la curent cititorii „Innoirii“ cu strădaniile celor zece reprezentanți ai scrisului maghiar, hotărâți să descopere adevărata față a stărilor de lucruri din țara lor.

Ceea ce ni-a atras îndeosebi atenția în „Colțul de furtună“ al lui Féja Gheza — lucrare de al cărei conținut ne vom ocupa dintru început — este chipul în care este înfățișată minoritatea românească din județele Bichiș și Cenad.

Pentru Féja Gheza, în Ungaria de azi, nu există o problemă a naționalității române. Satete românești din Ungaria constituie, pentru dânsul o simplă „pată“, care e destul de semnificativă însă pentru soarta orientării maghiare spre basinul dunărean, dat fiind că satul românesc, continuă să păstreze o atmosferă străină față de spiritul vieții maghiare. Astfel e, de exemplu, cazul comunei Chitighaz.

Chitighazul

Atmosfera străină a acestui sat, Féja Gheza o află până și în culorile în cari sunt spoite casele. 80% din populația satului e româ-

nească, fiind în general bine înstărită. Muncitorii de pământ români se refugiază în grupuri pe teritoriul românesc. În timpul din urmă, au trecut în Ardeal 104 familii, pentru că în Ungaria nu li se mai ajungea pământul.

Minoritatea română se aseamănă mai mult minorității germane, spune Féja Gheza, pentru că ambele sunt unilaterale și șoviniste.

Pe când slovacii se știu încălzi și pentru altceva decât pentru neamul lor, preotul român, învățătorul român și gospodarul român sunt elemente nesigure, închise misterioase și surde față de gândurile poporului maghiar și de problema basinului dunărean. Să fie cauza acestei situații tinerețea poporului român sau boala șovinistă ce l-a contaminat? Deocamdată, e greu de răspuns la aceste întrebări, constată Féja Gheza.

Ceea ce ține laolaltă pe românii din Ungaria, e organizația lor bisericească. Bisericiile românești din Ungaria aparțin la trei protopopiate: Giula, Chitighaz și Méhkerék. Directivele spirituale li se dau însă dela Episcopia Aradului.

Cărțile didactice le primesc din România.

Autoritatea maghiară, în general, se poartă în mod liberal cu românii. Între țaranul ungar și român nu există nici un antagonism. Ei se întrunesc la acelaș sfat și vorbesc aceleași limbi.

Intellectualii românilor sunt, într'adevăr, isteți. Figurile lor orientale afișează o mască rece, în dosul căreia fierb gânduri ascunse. Preotul din Chitighaz e de părerea, că românii nici nu ar putea face altă politică decât cea guvernamentală, pentru că „numai dela guvern se poate spera ceva“. Gospodarii români votează și ei întotdeauna lista guvernamentală și cu aceasta își „indeplinesc datoria“ față de statul maghiar.

Preotul român a pătruns până în adâncul vieții noastre sociale, mărturisește Féja Gheza, și a tras pentru sine și poporul său consecințele naturale.

Unul din conducătorii românilor din Chitighaz a fost în epoca românească, notarul satului. Revenind

stăpânirea maghiară, a fost dat afară din serviciu, fapt care nu l-a prea supărat, fiindcă tatălui său i-a reușit să înmulțească numărul hectarelor de pământ dela 50 la 200. El este cel care conduce opinia publică a statului și e omul de încredere al partidului guvernamental.

Cenadul Unguresc

Cenadul unguresc are 2672 locuitori, dintre cari jumătate maghiari, iar cealaltă jumătate români și sârbi.

Pământul cel mai mult se găsește în mâiniile românilor și sârbilor, cari practică demult deja sistemul de un copil. Din acest motiv, curba natalității în acest sat e redusă la 21% față de 16.9% pe țară.

Practica sistemului de un copil distruge familiile românești și sârbești, iar micile proprietăți se îngamădesc în mâinile câtorva familii. Această situație a determinat pe mulți muncitori maghiari să se stabilizească, încă din 1920, pe teritoriul acestui sat, în speranța că se va lua pământul din mâinile marilor proprietari și li se va distribui lor. Speranța lor a rămas însă zădărnice.

Giula

Giula e un oraș al naționalităților. Se găsește aici un „oraș“ maghiar, românesc și nemțesc. Caracterul național nu-i pricinuieste nici un rău, problemele de ordin social fiind aici pe primul plan.

E adevărat, că românii din Gyulaerjcs cumpără unul după altul pământ și că, în hotarul Giulei, se strecoară slovacii, din ce în ce mai mult. Această situație însă, subliniază Féja Gheza, apasă o grea răspundere pe umerii păturii conducătoare, pentru că națiunea maghiară e cea mai mare cerșitoare, în acest ținut, pierzând renumita sa putere de cucerire...

„Descoperirea“ lui Féja Gheza ne face să credem că, cu tot reacționismul său contra clasei feudale delacouducerea destinelor țării, atunci când e vorba de a analiza cu obiectivitate problema minorităților din patria sa și mai ales problema minorității române, se lași târât panta desigurării adevărului, mergând, din acest punct de vedere, mână în mână cu o țigară cu care se războiește.

Octavian Lupas

¹⁾ Féja Géza: Viharsarok, az alsó tiszavidék földje és népe; Erdei Ferenc: Futóhomok, a Duna-Tisza-köz földje és népe.

Elanul românesc

de Gheorghe Moțiu

Pentru fizionomia spirituală a României, se pun astăzi toate străduințele. În toate domeniile de manifestare, în toate ramurile de activitate se trag conture din ce în ce mai precise și mai expresive. Suntem în fața unui fenomen de înviere românească cu suprafață de istorie și cu adâncime de religie. Se încheagă dimensiunile, cari vor închide în spațiul lor puritatea sufletului românesc.

Incepem să avem „viziunea de noi înșine.”

Incepem să cunoaștem ființa Neamului nostru și să ne pătrundem de conștiința existenței sale. Neamul întreg revine la sine în făcări de elan. Ceeace este de remarcabil e faptul că, elanul acesta, care va umple o parte din timp și va colora istoria cu spiritualitate românească, este felul unic de viață al tinerilor.

Pe bolta spirituală a României s'a arcut curcubeul de suflet al unei generații noi.

În filosofie, tineretul a ales ca problemă principală, problema ființei; iar în politică, problema omului. Prin aceasta, începe a se lămurii problema destinului și se deschid intrările în el. S'a ales, așadar, ceea ce era și necesar și esențial, ca să constituie o lume nouă de idealuri. S'a căutat și s'a găsit drumul de mântuire colectivă.

În fața afător curențe, — cari prind oamenii în mreaja lor, oprindu-i dela mântuirea pe care o dă fiecăruia, creștinismul, și târându-i în haos, — trebuiau găsite „puncte cardinale” pentru „orientările în veac”. Toți cei cu putere de creație în ei și cu lumină răstrântă de ceruri sub bolta frunții, — deși unii mai dăruji în ani — au lăsat drumul pe care trebuie să meargă Neamul.

Incepe „solidarizarea tuturor cu națiunea”, pentru a-i da „un mare sens în lume.

Astăzi, fenomenul politic cuprinde tot mai mult viața. Acest fenomen are tendința de universalizare în viață, și de nimicire a fenomenului religios și național. Politicul vrea să umple singur conținutul vieții și să domine singur istoria. Sub formele diferitelor doctrine, a căutat să-și legitimizeze existența; iar sub formele diferitelor programe, a încercat să-și proiecteze paradisiacul miracol. A început prin a nega spiritul și continuă prin distrugerea or-

dinei. Neamurile au descoperit, însă, în ceastă caricaturizare a vieții, prezența lui Antihrist. Neamul românesc, datorită marilor lui fii, a început lupta pentru valoare. Și nu în contra oricărei politici, ci prin adevărata politică.

Generația tină, concepe politica numai într'un singur fel: ca „arta posibilităților” morale. Moralitatea este singura condiție, care împacă viața cu politica. Deci, politica nu poate distruge nici o realitate, nici un caracter al vieții, nici chiar să le nege, ci numai să le armonizeze. Principiul acesta l-a descoperit creștinismul. Creștinismul este singurul

și adevăratul izvor al politicei. E dă toate normele în viață. Politica nu poate accepta nimic ce este străin și contrar lui, fiindcă nu poate admite contrarierea vieții și înstrăinarea de ea. Tot ce se poate concepe pe plan politic trebuie să poată fi admis pe plan moral și încadrat în viață.

Politica trebuie să fie mai pură decât istoria. Din ea se naște istoria. Istoria nu-i altceva decât proiectiunea vieții spre trecut. Politica este prezentul și viitorul vieții. Din viață curată va ieși istoria curată. Grija aceasta, însă este a politicei. Aci stă chemarea ei de artă: să nu trans-

Ameaz liniștit

1. La întoarcerea apelor.

*Au rămas uitate'n mit poveștile izvoarelor
Și descântarea vrăjitoarelor
Și regăsirea sufletelor noastre, —
Au rămas în mitul zărilor albastre.*

*Despre vârtejul apelor mi-a povestit
Măicuța mea cu glasul obosit,
Că va veni cândva și vremea lor
Și'ntoare-se-vor apele 'n izvor.*

2. Adăpatul turmelor.

*La țărml de păriu ameazul a adus
Podoaba munților și a culmilor de sus
— Șireagul de mărgele 'nșiruit pe cărdrui,
Ciobanul vremilor și turma lui.*

*În margine de rîu gorunii străjuiesc
La căpătăul cântecului românesc
Când lângă țărmluri turma se așează
În liniștea aceasta de amează.*

3. Destin

*Trec cu credințele'n destin
Acolo am găsit altar creștin
Și ochii marelui meu voevod
Și sufletul întregului norod*

*Făclile străvechiului altar
Au luminat o piatră de hotar.
Aceleaș lumânări în vremi aprind
Bisericile din Carpați și Pind.*

Grigorie Bugarin

forme viața prin denaturările pe care le face și să nu treacă istoriei decât lumină.

Politica trebuie să poarte grijă și de viață și de istorie. Pentru aceasta trebuie să aibă raporturi de înrudire și cu religia și cu știința. Ea va trebui să administreze o parte a vieții, pe care i o cedează religia. De acum trebuie să înceapă dela ordinea spirituală a lumii, ca să poată păstra ordinea materială a ei.

Cu aceste convingeri, generația de după război trăiește integrarea Neamului în destinul lui. Elanul în care s'a ridicat până la cele mai înalte aspirațiuni ale spiritului, i-a dat o conștiință de mărime unică. Din lumina ei își încheagă suprema virtute: jertfa totală. Și, e posibil acest lucru, numai sub cenzura unei desăvârșite conștiințe; căci numai dintr'o conștiință mare, virtuțile răsare ca razele dintr'un luceafăr.

Cu grele nostalgii în ei, miile de voluntari ai jertfelor, au pornit în toarcerea la destin. S'au hotărât pentru jertfă, fiindcă jertfa e singura cale care duce până la el. Ei trec prin jertfă peste tradiționalismul profosat până acuma, către mesianism. Unificarea într'o ecumenicitate națională tind la o unanimă iluminare.

Prin generație, această poporul românesc intră în destinul lui și devine națiune. Nici o generație, afară de marea generație a întregirii, n'a făcut istoria să freacă de atât elan românesc. Generația întregirii, însă, freacă în marș de de război sub privirile crunte ale zeului Marte; generația nouă, freacă în tovărășia muzilor, cu tot viitorul Neamului în inimi, cu dragoste de altare în „sufletul de crin“ și cu credința în Hristos, mărturisită prin jertfa vieții. Ea creiază prin muncă în toate domeniile de activitate, veacul de azur al României.

Cinstea, munca, credința, dragostea și jertfa sunt criteriile prin care generația nouă, ridicată în elan, asigură eternitatea Neamului. Poetul acestui avânt, Radu Gyr, a mărturisit într'o carte, în numele întregii generații, că „numai mormintele deschid cerul“. De aceea, fiecare ins, cu sufletul cât o taină, declară: „sunt pregătit de moarte“, și și primește destinul. — crucea, cum l-a numit Mântuitorul.

Destin, pentru ei înseamnă jertfă, martiriu.

Programul lor este jertfa; ideologia lor — inima!

Ceas muzical...

Azi nu mai aud clapele vibrând
Romanța stinsă'n vraf de stele,
Și nici glasul inimei tele
Nu mai sparge văzduhu-mi surzând...

Ceas muzical pătruns de iubire,
Când sufletul spre tine deschisei,
Ningea cerul argint de funigei
Și'n mine creștea eternă amintire...

Vibrau clapele dând ton magistral,
Imprimând adânc melodia
Romanței noastre: *vesnicia*
Acelui ceas sublim de muzical...

Azi nu mai aud clapele vibrând;
Romanța s'a stins în vraf de stele.
Purtând amintirea vieții mele,
Veșted și rece, prin noapte plângând.

Fane George Pajiste

*) Din volumul „Picuri de argint“ în pregătire.

Dacă din muncă și jertfă, cunoaștem fizionomia morală a acestei generații, din multele cărți, reviste și ziare, luminoase ca o înstelare, apare fizionomia ei spirituală, care va fi mâine a României.

Adevărata cultură a României nu poate fi creată decât din sufletul ei curat; din sufletul care cunoaște elanul. Cultura e fenomenul cel mai spiritual al unui popor.

Ea nu i altceva decât o sumă de virtuți

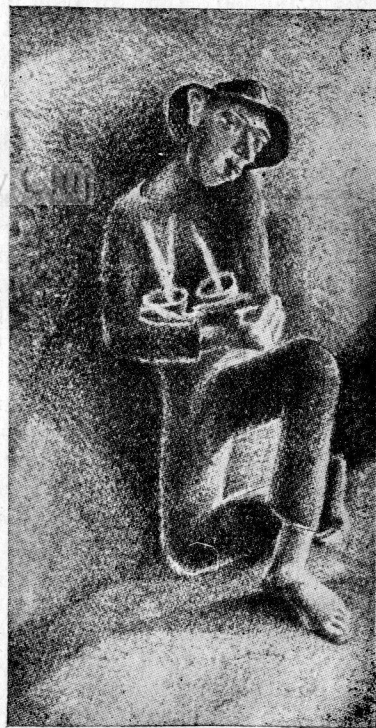
Virtuozitatea spirituală a României de mâine, este elanul generației de azi, pe care nu l mai nimește nimic, fiindcă a început din conștiință și urcă spre cer. Generația aceasta a început să trăiască în fața neamului și nu sfârșește decât în fața lui Dumnezeu.

Elanul este fața interioară a destinului, iar cultura este fața exterioară a lui. Esența mișcării în care s'a constituit generația de azi, este elanul. El îi condiționează viața. El este conștiința de sine a ei.

Fiindcă nu există destin omenesc complet, fără creștinism, — Generația nouă — își completează destinul cu creștinismul. Căci tot generația aceasta cu brațul ridicat spre cer și cu azurul în inimi, îi are și pe cei doi înzăuași de destin, pe marii jertfitori: Moța și Marin.

Elanul acesta este elan românesc, până în cea mai adâncă vibrarea lui și nimeni nu l va putea astupa cu pământ.

Gh. Moțiu

I. Podlipny Desen

Academia de arte frumoase din Timișoara anunță pe cei interesați că înscrierile în anul școlar 1937-38 încep la 15 Septembrie, și durează până la 15 Octombrie. Examenale de admitere în anul I. se țin între 15-20 Octombrie. Examenalele res-tantă și de corigență dela 1-20 Oct.

Cererile pentru burse și scutiri de taxe vor fi prezentate la înscriere. Orice alte informații se pot cere la Rectoratul Academiei. Timișoara I, Str. Mărășești (Palatul Cultural).

Vocile singurătății ;

versuri de ; *Ilariu Dobridor*

Prin pana poetului Ilariu Dobridor, poezia se ridică brusc, ca un vârf de munte, călcând culmile de poezie filozofică, neîntâlnită dela marii poeți ai neamului: Eminescu, Vlahuță, Cerna, tocmai acum când poezia pășește în declin, eloquent.

În poezia lui Ilariu Dobridor, dela început se remarcă seninătatea imaginilor, claritatea și profunzimea ideilor, îmbrăcate în perfecțiunea construcțiilor arhitectonice ale versului.

Acest tânăr poet, lansat cu toată vigurozitatea de către mult apreciată revistă craioveană „Ramuri“ de mai bine de 10 ani, — timp în care Ilarie Dobridor număra de abia 16 primăveri, — înalță poezia românească la nivelul poeziei superioare.

E o mândrie pentru revista „Ramuri“, precum și pentru editura „Fundatia pentru literatură și artă „Regele Carol II.“ care a știut să-și aleasă un autor de autentică esență poetică spre editare.

Mă rezum, a cita numai părți din câteva poezii ale volumului „Vocile singurătății“, pentru ca cititorii să se convingă de talentul și puterea de creație ce rezidă în acest tânăr poet.

Din poezia „Finalitate“, pag. 19, redăm primele două strofe ce conturază subiectul inspirației poetului până la cruda finalitate ; încadrându-se însăși el poetul.

„Odată și odată eu nu voiu mai fi,
Cum nici tu, cum nici lume, nici stea ;
Și iar va purcede totul undeva,
Ca atunci când fură veacurile zi.

„Neantul căzu de priveghiu'n extază !
Și e lung... și e larg... și e adânc... și mereu !
Departa, în gol, va fugi Dumnezeu
Și atâta tăcere-i că spațiul visează“.

Finalitatea este o formă integrantă filozofică, pe care poetul o redă cu atâta claritate și adâncime în poezia de față, încât în strofa a doua tinde spre sublim.

Iar în versurile ;

„Văzduhu-i alăută ce s'aude,
Retează toamna sboruri de cocor
Tu treci prin sară rar, cu gene ude
Și plângi în calea lor, în urma lor.

În sihăstria vrăstei tale, printre
Dorințele'ncuiate — mici chilii,
Ai așteptat cocorul sfânt să intre
Cu visul parfumat de veșnicii.

Adulmecii azi distanțele și ceața,
Flămândă de cutreere și zare,
Dar rădăcinile îți trag vieața
Și năzuința e fragilă-sburătoare.

Intârziată'n toamnă și în sară,
O aripă căzu în sborul mare ;
Iubirea ta se stinge solitară,
Cocor bolnav de depărtări și soare“.

câtă frumusețe evocatoare a dorului nemărginit pentru țara proprie, concretizată printr'un plasticism evident ; un cocor căzut din drumul lui „mare“ stingându-se în singurătate, într'o sară de toamnă întârziată ! (Nostalgie, pag. 7).

Dar imperfecțiunii găsim și în poezia lui Ilariu Dobridor, tot așa după cum găsim în cei mai iluștri poeți.

Maeștrii poeziei au lăsat în urma lor și multe poezii slabe, fapt care prejudiciază infim de puțin locul lor statornicit de vremuri.

În poezia dobridoreană găsim imperfecțiunii care puteau lipsi ; de exemplu observăm imagini care se repetă.

În „Nostalgie“ poetul incheie :

„Iubirea ta se stinge solitară,

Recensii:

Problema Teatrului de Vest

Revirimentul produs în opinia publică de pe granița de Vest a țării, pe teren spiritual, cere o adeziune oficială și materială din partea tuturor factorilor cu răspundere ai regiunii Mișcarea teatrală se integrează perfect, în această resurrecție și care parcursă anul trecut a dat un strălucit examen al energiei românești ce se declanșează, așteaptă hotărârea factorilor decisivi, — de sub turnul Primăriei Arad, cași de sub bolțile străvechi ale metropolei bănățene. — Cu un mic adaus de bunăvoință la o inițiativă de inimă, pusă sub semnul de început al Credinței și al Limbei strămoșești, instituția Teatrului de Vest, poate lua formă definitivă.

Memoriul intelectualității arădane, semnat între alții de Prea Sf. Sa Dr. Andrei Magieru, Episcopul Aradului, Esc. Sa Dl. Anton Mocsonyi, ministrul Palatului, dr. Iustin Marșieu, Dr. Radu Cornel, Ascaniu Crișan, Al. Constantinescu dna Elena Goldiș secondați de zecile de semnături arată categoric și răspicat: „ideia unui teatru românesc permanent al Aradului și a ținutului se cere

urmată, amplificată și desăvârșită.

În lupta ce se dă în această regiune pentru priematul cultural și spiritual între diferite curente și simțiri, pentru noi românii este o problemă de viață nu numai să menținem ci să dăm și o întâietate necontestată în drepturi, limbei și creațiunii artistice românești pe scena teatru lui comunal“.

Suntem siguri că factorii de conducere a celor două Municipii — dnii Dr. Romul Coșoiu și Dr. Augustin Coman, — vor asculta numai și numai de inima lor românească. Ei vor da deslegare apoi inițiatorilor, și mai cu seamă Prea Sf. Sale, Episcopul Aradului, atașat cu multă însuflețire ideii Teatrului de Vest, să desăvârșească un gând românesc cinstit și rodnic.

În orice caz, publicațiunea noastră, după ce va trece peste greutățile și munca de început, se va ține strâns pe urma probei mele, — hotărâtă să apere dârz și până la sacrificiu, o idee menită să înzețeze românismul de aici cu o catapultă vie a flăcărilor sacre ale neamului.

Innoirea

Cocor bolnav de depărtări și soare“.

iar în „Reinviere“ pag. 44, termină :

— — — — —
Că răscoliși nădejdea mea bolnavă,
De depărtări, de țeluri și chemare“.

În poezia „Întâlnire peste ani“ pag. 51, găsim :

„Va fi o toamnă palidă și blondă,
Precum un foșnet veșted de coroane
De foi de aur, de cocardă rondă“.

Nu știu cocarda dacă nu implică și rotunzimea. Cuvântul „rondă“ cred că poetul l-a întrebuințat pe lângă cocardă numai pentru a satisface condițiunea de rimă.

De asemenea în poezia „Piramidele“ pag. 183 ;

Dar chinul stinsului în izolare
Tot faraonii care vor de toate
Il folosesc în nimburi și grandoare.

Acest otrăvitor cuvânt „grandoare“ nu își are rostul în poezie, adumbrește farmecul unei poezii bune.

Repet însă, aceste imperfecțiuni (inerente de multe ori) prejudiciază infim de puțin o poezie superioară așa cum a creiat-o Ilariu Dobridor, poetul plin de real talent.

Fane George Pajiște

Pentru calitate

Legile după care se produce opera de artă, par să fie totuși acele pe care le preconizează Taine. Cel puțin, dacă raportăm aceste norme la producția românească, și, înăuntrul ei, la cea ce dă, sub unghi artistic, regiunea de aci a țării, căpătăm convingerea că într'adevăr o societate are literatura pe care nevoile ei de bine și de frumos o cheamă la lumină. Că, dacă în unele cazuri, și în trecutul românesc mai cu seamă, se ivesc fenomene de artă cari în izolarea lor par lipsite de aderență cu mediul imediat, — și aci ne gândim la câțiva pictori și scriitori cari au trebuit să urmeze, spre a se forma, legi proprii, — aceasta poate fi deocamdată pus și în contul lipsei de documentare și de suficientă aprofundare a trecutului nostru spiritual pe care ne place mai întotdeauna să-l punem contribuție la creșterea propriului nostru orgoliu, și, mai puțin, la temelul unei cunoașteri reale, la rece, a acestui veac vechi.

Verificarea legilor sociale cari stau la originea fenomenului spiritual se face în schimb cu o oarecare înlesnire sub ochii noștri, cu un examen de ansamblu al producției contemporane, în cercetarea căreia nu poți intra încă fără a nu lăsa în anticamera indulgenței anume criterii de valoare, pe cari în covârșitoarea sa cantitate, producția contemporană nu le poate suporta. Dacă am încerca, întru trecerea pe sub furci caudine a operei de artă, literară mai ales, să ne înarmăm cu câteva propoziții maioreștiene bunăoară, sau să acidulăm cu judecățile lui Ilarie Chendi lucrările contemporane, am da de o deficiență de gust și de bun simț chiar, cari ar anula toată producția de până aci pentru a reține doar câteva lucruri frumoase și două trei nume, de autori autohtoni.

Evident că, dacă, totuși, pe de marginea acestei producțiuni vehiculează încă multă producție de potențial estetic aproape nul, — este fiindcă mediul românesc crescut în volum, sporit în suprafață, cere imperios o expresie, pe care vrea să o găsească în toți cei cari se oferă, uneori grăbiți, de atâteaori apodictici, și pe cari această societate încă îi acceptă și îi aproprie cu o generositate care absolvă de multeori dela practica bunului simț, ba chiar și numai dela exercițiul onest al unui meșteșug care s'ar putea plini în atâtea cazuri, mult mai bine cu puțină muncă în plus, cu un efort de câteva trepte mai înspire adevăr, și cu mai sinceră dăruire către ideal.

Dar să urmărim legile mediului cari produc, ca expresie proprie, — literile,

haina de lumină a sufletului. La capătul producției, în modestia lui învăluită în gust și conștiință, stă cineva, pe care îl ignorăm. Cineva care nesocotit de atâta timp urmărește cu judecata lui suverană, nemărturisită, anonimă, — vitrina, opera. Și o cerne. El încă nu și-a dobândit dreptul de-a fi stăpân pe verdictul lui și de-a-l rosti în public. Dar, în mijlocul unui vacarm de mici competiții, existența îi este vie, și pentru clipa lui, în care va putea să urce, cu o treaptă măcar, nivelul producției spirituale contemporane, el își crește exigențele, își șlefuește gustul, își ascute judecata.

În frunte cu acest cetitor desabuzat se îndreaptă acum, cu o nouă vitalitate întru desjundarea de noi virtualități, noul veac românesc.

În producție, cantitativ, am ajuns la suficiență. Se caută calitatea.

Desigur, pe acest drum nou, drum de suis, mergerea înainte este înco modă, cu oarecari riscuri și cu lupte. Dar el se cere deschis.

Zărim în concursul de împrejurări actuale, un termen fatal al unor scadențe de gust și de exigențe de artă, cari nu mai pot fi ocolite, nici amânate fără un prejudiciu real al patrimoniului de idei și de simțire care poruncește înnoire.

Că primenirea va porni dela oamenii de condei de aci, nu este încă lămurit. Pentru asta ei ar trebui să capete din afară un concurs și dinăuntrul lor, un suport. Un nou ideal. Poate că o altă generație, din apropiere, a calității, va aduce, cu nou curaj, infuzii de prospețime, de dinamică și de pulsație vie producției care, lipsită deocamdată de un regulator de judecată, crește în suprafață, nu și în prestigiu. (t. v.)

N O T E

Dela moartea lui Iosif Vulcan s'au împlinit zilele aceste, treizeci de ani. Este prea puțin pentru ca un om de cultură, activ și generos în intenții, să poată fi acoperit cu uitarea. I s'au dat și lui, o stradă, un liceu, spre a-i purta numele. Este un fel comod de a se achita o obligație, — dar ea nu scutește pe urmași de nevoia de a lua contact cu însăși faptele și operele aceluia care a fost animator pe cea mai îndepărtată punte spirituală a neamului său.

Deși diminnată de aprecierile critice ale contemporanilor săi, opera literară a lui Iosif Vulcan circula ca un bun de mare preț în familiile românești de pe aceste meleaguri, în mijlocul cărora năvelele lui făceau deliciul serilor de iarnă, în atmosfera patriarhală și nepretențioasă, dar curată și generoasă, a acelor vremi.

Pentru atâta măcar, am vrea prețuită omul și opera — de către cei cari sunt dator să cunoască lucrurile și astfel.

*

Dela cronicarul literar al oficiului guvernamental până la polemistul de stânga, cu tot ce se găsește între aceste două atitudini, socotite de mulți, singurele admisibile, — opinia publică s'a pronunțat, alarmată de cazul Mihail Sebastian făcut peste noapte, chiar și numai provizoriu, secretar de redacție al Revistei Fundației Regale.

Unii mai bărbătește-alții cu ocoluri, cu rezerve și ipocrizie, dar în fond în aceeași tonalitate, găseau reprobabilă împingerea în loc de răspundere a insigni-

fiantului scriitoras, în dosul căruia, de altfel de mult și a făcut cuiub un pluton întreg de condeie de aceiași calitate, ca Sanda Movilă, Silviu Cernea, Critzman, Steinhardt, etc etc.

Unanimitatea cu care conștiința românească a reacționat în cazul de față, este semnificativă și îmbucurătoare: adevărurile fundamentale ce trebuiesc apărate împotriva oricărei tentative de acaparare și infiltrații străine, se vădesc tot mai mai limpede a fi intrat în câmpul de preocupări conștiente și de prețuire — cu orice risc, a nației

*

Venerabila revistă „Convorbiri literare“ care împlinise de curând 50 ani de existență, și care a prezentat cu cea ocazie un frumos program de viitor, legat de un trecut bogat, printr'o aderență totală la ideile cardinale ale criticeii maioreștiene, ne dă în ultimul număr o serie de poezii, de felul acesta :

„De ce din fintini singurătățile vaste
Întorci incolor apusuri și caravane
Alpine ciutele'n salt spre zenituri,
Preludiul lor virgin început în liane..

...Ce țărni nesunat, smalt selenar
Mîngii cu cerul surpat cinerar (?)

Intr'o vreme în care se tînde din tot mai multe ostroave spre lumina clară a simțirii, valabilă din todeauna, un astfel de „avantgardism“ poate căpăta spațiu în revista cu filiații junimiste, numai, desigur, spre întărătarea dlui N. Iorga.